

Tutkijavaihdossa Oslossa – Norjassa korkeakoulukenttä painii samanlaisten teemojen kanssa kuin mekin

15.6.2026

Artikkelin kirjoittaja vietti toukokuussa kaksi viikkoa tutkijavaihdossa Oslossa ja huomasi keskustellessaan norjalaisten kollegojensa kanssa, että myös norjalaiset korkeakouluopettajat ovat huolissaan tekoälyn käytöstä esseissä, oppimisen mittaamisesta ja kirjoitustaidon heikkenemisestä.

BI Norwegian Business School on Norjan suurin kauppakorkeakoulu ja yksi Euroopan tunnetuimmista kauppakorkeakouluista. Vuonna 1943 perustettu korkeakoulu toimii kansainvälisesti arvostettuna tutkimus- ja koulutusyhteisönä, jonka painopisteitä ovat liiketoiminta, johtaminen, talous, yrittäjyys ja digitalisaatio. BI tunnetaan vahvasta yritysyhteistyöstään, kansainvälisestä tutkimuksestaan sekä työelämälähtöisestä opetuksestaan. Korkeakoululla on kampuksia useissa Norjan kaupungeissa, ja sen pääkampus sijaitsee Oslon Nydalenissa. BI kuuluu harvalukuiseen “Triple Crown” -akkreditoitujen businesskoulujen joukkoon, mikä kertoo sen korkeasta kansainvälisestä laadusta.

Tutkimusyksikkö, jossa vierailin, oli keskittynyt viestinnän ja organisaatiokulttuurien tutkimukseen. BI Norwegian Business Schoolin viestinnän ja kulttuurin yksikkö tarjoaa kansainvälisen ja monitieteisen ympäristön, jossa viestintää, kulttuuria ja digitalisaatiota tarkastellaan osana muuttuvaa työelämää ja yhteiskuntaa. Yksikön tutkimus painottui erityisesti organisaatio- ja yritysviestintään, digitaaliseen vuorovaikutukseen, verkkoyhteisöihin, kulttuuriteollisuuteen sekä vastuullisuuden ja teknologian kysymyksiin. Lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan yhä enemmän tekoälyn, digitaalisen työn ja yhteiskunnallisten muutosten

vaikutuksia viestintään ja ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Lisäksi kansainvälisyys näkyi vahvasti sekä opetuksessa että tutkimuksessa. Yksikössä työskentelee tutkijoita eri maista ja erilaisista tutkimusperinteistä. Viestinnän ja kulttuurin yksikössä korostui minusta pohjoismainen näkökulma johtamiseen, tasa-arvoon ja yhteiskunnalliseen vastuuseen. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, miten viestintää tarkastellaan osana organisaatioiden hyvinvointia, kestävää kehitystä ja yhteisöllisyyttä.

Pohjoismainen hyvinvointimalli ja kansainvälisen kilpailun paine

Oli kiinnostavaa kuulla, miten samanlaisten teemojen kanssa opettajat painivat niin Suomessa kuin Norjassakin. Toisaalta Norjan korkeakoulukentällä on myös erityispiirteitä, jotka värittävät ajankohtaista keskustelua. Tiivistetysti voi sanoa, että Norjan korkeakoulukentällä käydään tällä hetkellä vilkasta keskustelua erityisesti kansainvälistymisestä, lukukausimaksuista, akateemisesta vapaudesta, tutkimuksen rahoituksesta sekä yliopistojen roolista yhteiskunnassa. Keskusteluissa näkyy vahvasti pohjoismainen hyvinvointimalli, mutta samalla myös paine kansainväliseen kilpailuun ja tehokkuusajatteluun.

Yksi suurimmista keskustelunaiheista on ollut vuonna 2023 käyttöön otettu lukukausimaksu ETA-alueen ulkopuolisille opiskelijoille. Norjassa maksuton korkeakoulutus on ollut tärkeä osa kansallista identiteettiä, joten muutos herätti voimakasta kritiikkiä yliopistoissa ja tutkijayhteisöissä. Keskustelussa on pohdittu erityisesti sitä, heikentävätkö maksut kansainvälisyyttä, kulttuurista monimuotoisuutta ja Norjan vetovoimaa tutkimusmaana.

Toinen keskeinen teema on akateeminen vapaus. Norjassa on viime vuosina keskusteltu paljon siitä, ovatko yliopistot muuttumassa liian markkina- ja tulosohjautuneiksi. Tutkijajärjestöt ja yliopistoverkostot ovat nostaneet esiin huolia esimerkiksi ulkopuolisen rahoituksen vaikutuksista tutkimuksen riippumattomuuteen, yliopistojen managerialistisesta johtamisesta sekä tutkijoiden kasvavista suorituspaineista. Akateemisen vapauden turvaamisesta on keskusteltu jopa perustuslaillisella tasolla.

Samalla Norjassa käydään aktiivista keskustelua tekoälystä ja digitalisaatiosta korkeakoulutuksessa. Yliopistot pohtivat parhaillaan, miten tekoäly muuttaa oppimista, arviointia ja tutkimustyötä. Keskustelua on herättänyt esimerkiksi kotitenttien tulevaisuus, tutkimuksen eettisyys sekä se, miten korkeakoulut voivat säilyttää kriittisen ajattelun ja akateemisen laadun nopeasti muuttuvassa teknologisessa ympäristössä.

Kansainvälisyys nähdään Norjassa edelleen tärkeänä strategisena tavoitteena. Erityisesti Oslon yliopisto ja BI Norwegian Business School korostavat kansainvälisten verkostojen, tutkijavaihdon ja monitieteisen yhteistyön merkitystä. Keskustelussa näkyy kuitenkin jännite avoimuuden ja kilpailun välillä: samalla kun Norja haluaa houkutella kansainvälisiä osaajia, korkeakoulut joutuvat pohtimaan myös rahoituksen riittävyyttä ja kansallisia prioriteetteja.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välinen raja osittain hämärtynyt

Laajemmin norjalaisessa korkeakoulukeskustelussa näkyy kysymys siitä, mikä yliopiston tehtävä oikeastaan on. Onko yliopisto ennen kaikkea talouskasvun ja innovaatioiden moottori vai yhteiskunnallinen sivistysinstituutio? Tätä keskustelua käydään erityisesti suhteessa kansainvälisiin ranking-listoihin, yritysyhteistyöhön ja tutkimuksen vaikuttavuusmittareihin.

Norjan korkeakoulujärjestelmässä on myös ammattikorkeakouluja vastaavia instituutioita, joita kutsutaan nimellä *høgskole* eli university college. Ne ovat perinteisesti painottuneet työelämälähtöiseen koulutukseen, soveltavaan tutkimukseen ja alueelliseen kehittämiseen samaan tapaan kuin suomalaiset ammattikorkeakoulut.

Viime vuosina Norjassa on kuitenkin toteutettu merkittäviä korkeakoulujen yhdistymisiä ja rakenneuudistuksia. Esimerkiksi OsloMet syntyi, kun Oslo and Akershus University College yhdistyi ja sai myöhemmin yliopistostatuksen. Samoin University of South-Eastern Norway (USN) muodostettiin useiden alueellisten korkeakoulujen yhdistyessä suuremmaksi yliopistoksi. Myös Western Norway University of Applied Sciences (HVL) on esimerkki useiden korkeakoulujen fuusiosta.

Näiden muutosten myötä raja yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välillä on Norjassa osittain hämärtynyt. Monet entiset ammattikorkeakoulut tekevät nykyisin vahvaa tutkimusta ja voivat myöntää myös tohtorintutkintoja. Samalla Norjassa käydään aktiivista keskustelua siitä, miten säilyttää korkeakoulujen työelämälähtöisyys, alueellinen saavutettavuus ja käytännönläheinen profiili tilanteessa, jossa tutkimusrooli ja kansainvälinen kilpailu vahvistuvat jatkuvasti.

Jenni Kantola
Yliopettaja
SEAMK

Jenni Kantola toimii johtamisen yliopettajana Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. Hän on tutkinut johtamista ja työyhteisöjen vuorovaikutusta pitkään ja tällä hetkellä tutkimus keskittyy erityisesti etä- ja hybridityön vuorovaikutusilmiöihin. Kantola vietti toukokuussa 2026 kaksi viikkoa tutkijavaihdossa BI Norwegian Business Schoolissa. Tutkijavaihdon mahdollisti Töysän säästöpankkisäätiön apuraha.